

Výroční správa občanského sdružení Ochrana Klokočských skal za rok 2007

Zelená cesta 1704, Turnov, okres Semily
www.interdata.cz/oks, www.rotstejn.info
e-mail: oks@cmail.cz, hrad.rotstejn@seznam.cz

Občanské sdružení Ochrana Klokočských skal (dále v textu jen OKS) bylo založeno v roce 1988. Původně jako volné trampské sdružení zaměřené na ochranu Klokočských skal, likvidaci divokých skládek a ochranu drobných vodotečí v Zeleném dole. S postupem času a narůstajícími aktivitami se stala nutností registrace u Ministerstva vnitra. Právní subjektivitu získala OKS 27.5.1994. Od té doby pracuje jako občanské sdružení. V některých informačních materiálech je sdružení uváděno pod nesprávným názvem Spolek přátel Klokočských skal.

Činnost sdružení je řízena tříčlenným výkonným výborem.

Sdružení je členem Asociace nestátních neziskových organizací Libereckého kraje a úzce spolupracuje s obcemi Klokočí, Mírová pod Kozákovem, občanským sdružením Paměť Českého ráje a Podještědí, občanským sdružením Dědina v Tatobitech a Sdružením měst a obcí Český ráj.

Velmi úzce spolupracuje sdružení s se slovenskou společností Zachraňme hrady a občanským sdružením Polypeje.

Někteří členové os. OKS pracují jako dobrovolní strážci ochrany přírody pro Krajský úřad Libereckého kraje. Velmi dobrá je též spolupráce s Městem Turnov, odborem cestovního ruchu a životního prostředí. V rámci možností spolupracuje sdružení také se Správou CHKO Český ráj.

Vedení sdružení:

Předsedkyně: Martina Nosková

Jednatel: Vít Jaburek

Jednatel: Lubor Hromádko

Členové pověření jednáním: Mgr. Jiří Nosek, Ondřej Rajcsanyi

Na základě objednávek pro sdružení vykonávají činnost:

Administrativa, tiskové zprávy, poradenství : Hana Talli Hlubučková

Účetnictví: Marie Čížková

Činnost sdružení je rozložena do čtyř hlavních částí:

1. Péče o zříceninu hradu Rotštejn a její provoz
2. Péče o přírodní rezervaci Klokočské skály
3. Osvětová a vzdělávací činnost, obnova kulturních tradic v širší oblasti Podkozákovska
4. Osvětová a vzdělávací činnost v rámci spolupráce s jinými NNO

Hrad Rotštejn

- Památka byla provozována na základě dohody mezi majitelem hradu - Obcí Mírová pod Kozákovem a os. OKS. Od Velikonoc do 28.10. navštívilo i v omezeném návštěvnickém režimu, který vyžaduje zařazení hradu do I. zóny CHKO, 17 590 návštěvníků starších šesti let.
- Z finančních prostředků, vybraných na vstupném, bylo zapláceno: dřevo na další úpravy, nátěrové hmoty, spojovací materiál, pytle na odvoz komunálního odpadu, laminování nového informačního systému, materiál a nátěrové hmoty na obnovu turistických stezek, nářadí, náprava škod zaviněná vandaly.
- V červenci byla veřejnosti slavnostně znovuotevřena bylinková zahrádka s výkladem o apotece i koření pro každé vaření. Do konce listopadu zmizelo z bylinkové zahrádky díky snaživým přátelům bylinek 21! květináčů i s rostlinkami.
- Během roku byl dvakrát proveden nátěr všech dřevěných konstrukcí na hradě, průběžně byly opravovány plůtky vymezující pozemek hradu, bylo provedeno kompletní odstranění náletových dřevin z hradního paláce i z věže, doplněna fotodokumentace.
- Sezónu ukončilo hradní koledování 24. prosince.

Akce pro veřejnost na hradě Rotštejn v roce 2007

Hrad Rotštejn se tedy vydal již v roce 2006 cestou spojení romanitické zříceniny, která dle historických tradic vlastně tvoří centrum široké spádové oblasti Podkozákovska a navíc ležící v první, červené, a tedy nepřísněji chráněné zóně CHKO, s ekologickou výchovou. Rok 2007 tyto aktivity rozvinul:

Několik příkladů produktů cestovního ruchu na památce, které se zároveň mohou řadit do balíčku ekologická výchova:

- Vlastivědné vycházky po přírodní rezervaci- větší organizované skupiny, které projeví zájem mohou podniknout vlastivědnou vycházku po přírodní rezervaci spojenou s populárně naučným výkladem o krásách našich skalních měst, jejich unikátnostech a zvláštnostech. Zároveň obdrží návštěvníci rukavice, bodáky na papírky a pytle na dopadky, které podél turistických stezek zanechali jejich předchůdci. Sesbírané odpadky jsou pak doneseny na nádvoří hradu, plastové láhve vytríděny a směsný odpad sesypán do pytlů za tím účelem zakoupených od Severočeských technických služeb.
- Bylinkové dny: četné ikonografie dokazují, že středověké hrady mívaly dvě zahrádky. Tu okrasnou s vyvýšeným kamenným sedátkem kde pěl trubadúr pro krásu hradní paní a také tu praktickou. O té se ale dnes moc nemluví. V takové zahrádce rostlo ve čtvercových záhonech koření pro každé vaření a také bylinková apoteka. Neboť na každý neduh bývala a je bylinka.
Existenci takovéto zahrádky na Rotštejně se vzhledem k vývoji krajiny po zániku šlechtického sídla prokázat nepodařilo. Rotštejn tedy nabízí návštěvníkům bylinkovou zahrádku v prostorách u černé kuchyně. Zároveň je možno během měsíce června každou středu navštívit bylinkový den. Na různých místech hradu se skrývají poznávačky – návštěvníci poznávají různé druhy bylin a dřevin, a také obdrží výklad o některých vybraných léčivých bylinkách a jejich pěstování. Třeba i na oknech

panelových domů a také si mohou očuchat a mnohdy i ochutnat různé druhy koření. Tato akce má zejména u škol v přírodě, dětských domů a podobných institucí velký ohlas, takže v letošním červenci jsme na požádání příměstského tábora měli hned první sobotu v měsíci bylinkové setkání na počátku léta- k běžné aktivitě středoevropských dní jsme přidali ochutnávku čajů z bylinek.

- Další, velmi úspěšnou akcí byl první ročník Dnů svaté Markéty, které začaly 16.července a trvaly do 5. srpna. Přízemí našeho hradu nabídlo ochutnávku domácího chleba z dílny Martiny Noskové a manželů Krausových, dále ukázky výrobků ze slámy, různých dekoračních technik v malé výtvarné dílně. Tu jsme nazvali příslovecně: Sláma není jen stelivo. Šlechtické patro hradu pak nabídlo vzorky z jednotlivých fází mletí mouky od zrna přes krupky až po mouky. K ochutnání byly také ovesné placičky s medem podle středověkého receptu. Děti mohly namalovat jak se podle nich peče chleba a dětské kresby zpestřovaly hradní prostory. Na malé nástěnce si pak mohli návštěvníci přečíst Svatomarkétské pranostiky. Během návštěvy hradu pak ještě zájemci mohli vyslechnout přednášku o zázemí středověkých hradů, činnosti lokátorů a zásadách dávného hospodaření. Nechyběla ani poznávací soutěž základních druhů obilí. Na pováženou je, že z více jak pěti tisíc návštěvníků dokázalo oves, pšenici, ječmen a žito právně určit pouze sedm lidí. Ti ovšem byli za své znalosti odměněni obrázkem s motivem hradu, které věnoval laskavý dárcé.
- Velmi podařenou akcí s ekologickým podtextem byly také Dny svatého Janka a neb recesí proti vandalismu. Jak nám asi všichni potvrdíte, vandalismus na nejrůznějších památkách jen kvete a přístupu policie je občas velmi laxní až podivný, neboť vandalismus není trestným činem, byť škody vandaly způsobené jsou značné. Po jednom obzvlášť nechutném útoku vandalů na areál hradu Rotštejna jsme tedy vymysleli recesní akci. Dny svatého Janka, patrona sekáčů a stavitelů kadibudek. Během víkendu nám mohli návštěvníci památky pomoci likvidovat škody po vandalech, uklidit jenu zcela čerstvou divokou skládku nebo si zkusit sekat kosou, hrabat dřevěnými hráběmi a uložit vše na kompost. Pro náhodné návštěvníky bylo právě sekání kosou, hrabání trávy a trocha povídání o prostředí památky mimořádným zážitkem, jak o tom svědčí četné zápisy v návštěvní knize.
- Pravidelnou akcí, která se koná na Rotštejně jsou Ekodny, kdy si zájemci mohou na nádvoří památky vyslechnout krátké povídání na téma Třídíš, třídím, třídíme a co pak s tím?
- Nebo přednášku některého z odborníků na ornitologii, bilologii, botaniku, vyzkoušet si práci s přírodními materiály a samozřejmě, pokud chtějí, pomoci vyčistit hrad i 228 hektarů přírodní rezervace od neustále se objevujících odpadků.
- Šermířské loučení s létem: 25.- 26.8. -. obnovená poutní bohoslužba u kaple svatého Václava v Klokočí, historický průvod pod korouhví paní z Rotštejna na hrad, kratochvilná taškařice s ukázkami šermířských utkání, založená na reálných dějinách hradu.. Výtvarná dílna pro děti na téma Památka je když... zaměřená na použití přírodních materiálů ve výtvarných technikách. Dílnu lektorovali Jana Cvrčková a Eva Haškovcová
- Hradní koledování - setkání přátel a příznivců 24.12.2007.

Péče o skalní město Klokočské skály

- Dvakrát proběhlo velké trampské čištění Klokočských skal. Poprvé o květnových svátcích, podruhé 15.-16. září 2007. Povrchový sběr odpadků po návštěvnicích skal a jejich třídění, likvidace nově opět vnikající divoké skládky v ochranném pásmu rezervace na tzv. Vstavačové louce. Odvoz odpadu zajistila Obec Mírová pod Kozákovem.
- Na náklady sdružení byly provizorně opraveny turistické stezky vedoucí Klokočskými skalami. Zároveň dostaly dřevěné stupně nový nátěr.
- Na základě rozhodnutí Valné hromady bylo rozhodnuto, že na turistických stezkách zůstanou záchytné pytle na odpad a o jejich vynášení se budou starat průvodci na Rotštejně. Pokračovalo v třídění odpadu - separaci plastových lahví ze skalního města do žlutých záchytnýchpytlů. Od Velikonoc do konce listopadu bylo k recyklaci vráceno 92 pytlů plastových lahví.
- V průběhu roku byl vandaly poškozen trojjazyčný informační systém Klokočskými skalami, na jehož realizaci přispěl Krajský úřad Libereckého kraje částkou 40 000Kč. Sdružení se na realizaci podílelo částkou dosahující téměř 20 000Kč. Systém tvoří 5 zastavení, Zelený důl, jeskyně Postojná, Zdenčina skála, Klokočské Průchody a Rotštejn. Podkladové stojany jsou v majetku obce Mírová pod Kozákovem, která dala k jejich využití souhlas. V říjnu byly proto poničené tabule sejmuty a po odborné opravě firmou Gentiana Jilemnice budou navraceny zpět na stojany nejpozději do konce dubna.
- Drobná vodoteč v Zeleném dole se dočkala dvojího pročištění. Hrázkování provedené sdružením v roce 1994 zcela zarostlo do břehů a velmi kvalitně je zpevnilo. Použití přírodních materiálů se navzdory počáteční nedůvěře ze strany některých občanů v průběhu uplynulých třinácti let velmi osvědčilo.

Další aktivity

- Sdružení se aktivně zapojilo do projektu Památková péče v občanské společnosti. Zástupce sdružení Ondřej Rajcsányi se zúčastnil III.konference památková péče v občanské společnosti, která se konala ve dnech v polovině dubna v Rosicích u Brna, kde vystoupil s příspěvkem Vliv znovuzpřístupněné památky hradu Rotštejn na obnovu lidových tradic a zaměstnanost regionu Podkozákovsko.
- Sdružení ve spolupráci s os. Paměť, uspořádalo mezinárodní výtvarnou soutěž Vezmi žlutou barvičku, namaluj mi věžičku, aneb památka mého kraje je Předání cen nejlepším účastníkům provázely besedy na téma Památky a památková péče lektorované H.T. Hlubučkovou.
- Dětské kresby byly od počátku listopadu do 5.ledna 2008 vystaveny v Galerii NACH ve třetím patře budovy A Fakulty stavební ČVUT Praha.

Prezentace sdružení

o.s. OKS již od roku 1999 zveřejňuje informace o své činnosti a projektech na internetových stránkách www.interdata.cz/klienti/oks, od ledna 2006 fungují také stránky www.rotstejn.info.cz

Informace o činnosti sdružení publikuje pravidelně regionální zpravodajský server Rajnet.cz odkud přebírají zprávy tištěné deníky.

Členové sdružení se zúčastnili plesu ANNOLK v Babylonu.

Sdružení se prezentovalo na akci Třicet dní pro neziskový sektor ve státní vědecké knihovně v Liberci v měsíci říjnu.

Akce uspořádané ve spolupráci s jinými organizacemi:

IV.konference Památková péče v občanské společnosti ve dnech 19.-21.října TROSKY 2007

Na třicet zástupců nestátních neziskových organizací, městských úřadů, muzeí a vysokých škol se během velmi nabitého programu věnovalo velmi obsáhlé problematice péče o památky a jejich prostředí.

Konferenci zahájil v pátek slavnostní Večer pro Svatobor, věnovaný aktivitám jednoho z nejstarších spolků v České republice a jeho úloze pro společnost v 21.století.

Sobotní program uvedla slavnostně PhDr.Hana Maierová, místopředsedkyně krajské sekce Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezka, která nad akcí převzala oficiální záštitu. Ve svém proslovu zdůraznila důležitost podobných setkání a ocenila práci neziskových organizací, které jsou v současném světě při péči o památky, lidové tradice, stejně jako angažovaností v ekologické výchově a péči o životní prostředí velkou pomocí pro města, obce a jejich svazky.

Hlavní koordinátorka celé konference Hana T. Hlubučková a ředitel konference Doc.ing.Václav Liška Dr z Fsv ČVUT Praha představili přítomným stručně rozsáhlý čtyřsemestrální vzdělávací projekt Paměť regionů. Všichni účastníci konference se shodli na nutnosti osvětové práce s veřejností od mateřských škol až po seniory.

Za zvuku slavnostních intrád pak Doc.Liška předal jako předseda spolku Svatobor předal šesti významným osobnostem čestnou plaketu Frantika Palckého. Tuto Plaketu uděluje Svatobor u příležitosti 145. výročí svého založení.

Plaketu obdrželi:

In-memoriam Miroslav Hyrš - zakladatel sdružení pro záchranu hradu Kumburku

Tomáš Šimůnek - Sdružení pro záchranu hradu Kumburku - za obětavou a dlouholetou práci při záchraně zříceniny gotického hradu a propagaci kraje zvaného Syřenovsko - slovem, písmem, kulturou i fotografií.

Amatérský etnograf Ladislav Šourek - občanské sdružení Paměť Českého ráje a Podještědí - za desetiletou práci na záchraně a konzervaci hradu Valdštejn, za obětavou pomoc při konzervaci hradu Rotštejn, za objev řady zaniklých mlýnů, rybníků i a železářských pecí v regionu, za obsáhlou a obětavou publikační činnost pro sborník Od Ještěda k Torskám a především za obětavou práci věnovanou propagaci a záchraně mimořádně cenných archeologických lokalit v Příšovicích

Paní Jitka Petrušková - Muzeum Českého ráje v Turnově - za dlouholetou a obětavou muzejní práci a především za mimořádné úsilí věnované péči o turnovské hřbitovy, vojenské hřbitovy a hroby , pamětní desky a památníky

Albert Loydl, Združenie RONDEL zo Zvolena za obětavou práci při záchraně, konzervaci a

přeměnách hradu Čabrad'

Bc. Petr Brestovanský, Severočeské muzeum v Liberci - za objev unikátního žárového pohřebiště z pozdní doby bronzové v poloze „Na Cecilce“, k.ú.Příšovice, (Liberecký kraj), obětavou záchranu této lokality a mimořádně cenných nálezů a za objev a obrovskou snahu o záchranu unikátního Dílenského sídliště z mladší doby kamenné, kultury vypíchané keramiky v k.ú,Příšovice(liberecký kraj)

Vášnivou debatu mezi přítomnými rozpoutal příspěvek Ing. Arch. Svobody k nezávislému elektronickému soupisu památek. Účastníci koference se shodli na nutnosti aktivního dialogu mezi subjekty ,které evidenci památek utvářejí.

Velký prostor byl věnován také diskusi po příspěvku Bc.Brestovanského na téma Archeologické poklady Příšovic.

Za velmi přínosné označili posluchači vystoupení Ing. Jana Mocka – vedoucího Správy CHKO a zástupce Agentury ochrany přírody a krajiny na téma Konfrontace, nebo soulad ochrany přírody s památkovou péčí v Českém ráji ?

Jaroslav Achab Haidler z občanského sdružení HAZKARA přiblížil etické problémy při ochraně a konzervaci židovských hřbitovů. Péči o vojenské hroby věnovala příspěvek Jitka Petrušková z Muzea Českého ráje v Turnově.

Rozsáhlý odpolední blok byl pak věnován péči o zříceniny středověkých hradů a jejich zpřístupňování. Díky kolegům ze slovenského združení Rondel mohli přítomní porovnat odlišné technologické postupy při opravách památek v obou státech a zamyslet se nad využitím památek jako středisek enviromentální a ekologické výchovy.

V podvečer představila MUDr. Rákosová projekt Culture 2000 na Železnobrodsku. Závěr sobotního programu obohatila Mgr.Stanislava Blahová ze sdružení LEUSTAH ukázkou alternativního přístupu výuky historie a dějin.

Sobotní večer pak účastníci konference protačili v rytmu country.

Třetí den konference zahájila pracovní snídaně, během které se hovořilo o problémech se zloději a vandaly na památkových objektech a na naučných stezkách. Vyvrcholením třídní akce byla návštěva archeologické lokality na Cecilce, kde Bc.Brestovanský umožnil přítomným prohlídku zakonzervovaných nálezů, představil také vznikající projekt archeologického skanzenu.

Přímo v terénu pak převzal pamětní Palckého plaketu Prom. filosof Václav Jenšovský - za celoživotní vlastivědně publikační činnost v Pojizeří, Podještědí a Podkrkonoší, za obětavou práci pro občanské sdružení Paměť, za přínos k osvětlení temných chvil v historii nejen regionální.

Přímým výstupem z konference je PILOTNÍ VZDĚLÁVACÍ PROJEKT STAVARŮ A ARCHEOLOGIE, jehož nositelem je ČVUT PRAHA, fakulta stavební, katedra společenských věd. Projekt probíhá od 1.2.2008 do 30.6.2008. Slavnostní vernisáž výstavy proběhne dne 20.2.2008 a koná se pod patronátem prof. Ing. Zdeňka Bitnera DrSc.- děkana Fakulty.

Slavnosti lípy- ve spolupráci s občanským sdružením Dědina v Tatobitech, celoodpolední program, setkání u Lípy, historický průvod pod korouhví paní z Rotštejna, pohádková

taškařice se zpěvy a ukázkami šermířských soubojů, vystoupení pěveckého souboru Antoním Dvořák

Účetní uzávěrka roku 2007 včetně kopie daňového přiznání podaného k místně příslušnému finančnímu úřadu v Turnově je součástí tištěné verze této zprávy a je k dispozici po dohodě v kanceláři os. OKS.

Martina Nosková

Tuto výroční zprávu schválil výkonný výbor občanského sdružení Ochrana Klokočských skal na svém jednání dne 25.2.2008.